

Romà Salas a la vora de l'alcalde Ramon Llumà
Era el dia de la presa de possessió de Salas com a substitut de
Lluís Colilles

El regidor Salas

Qui també té casa comercial plantada a «l'altre costat del Pont» és Romà Salas, regidor de l'Ajuntament.

El pare de Romà Salas va arribar a Solsona procedent de l'Hospitalet de Llobregat, igual com el seu besavi havia arribat a l'Hospitalet procedent d'un poble castellà que es deia, com ell, Salas, Salas de los Infantes (a Soria).

Amb dos socis més, Romà Salas regenta una ferreteria davant mateix del Supeco.

«Sóc de l'opinió que d'aquí a cinquanta anys tots viurem fora muralles i el casc antic de Solsona s'haurà convertit en un recorregut històric, amb restaurants i botigues de records».

Li dic que és possible i ell diu: «quelcom semblant a Carcassona. Jo ho veig així».

A més d'home de comerç, Romà Salas és home d'Ajuntament. Home d'Ajuntament i home de l'alcalde Llumà, que ho admet ell mateix sense fer-hi escarafalls.

«Coneixes el Jordi Capdevila? El Jordi Capdevila és el president del Cercle d'Economia de Lleida. Un dia va venir aquí i va quedar enamorat de Solsona. L'endemà va tornar per comprar-se un apartament i per convertir-se en un dels millors propagandistes de Solsona».

Diu que Solsona no existia al mapa. I jo li dic que ara s'omple cada cap de setmana de gent d'espardenya i màquina de retratar. Dic que la gent ve a l'assalt de la masia per llogar, i que els campinguers ens posen al dia sobre els colors darrers en la moda del xandall d'ocasió. Afegeixo que no sé si ho veig bé, però que a mi em sembla que el càmping del Solsonès és el tercer nucli poblacional de la comarca, després de Sant Llorenç i de la mateixa capital.

Salas comenta que ningú no ens coneixia i que potser a nosaltres mateixos tampoc no ens venia massa d'aquí.

«La prova està en això dels 400 anys. Volíem trobar un poble que en qualsevol indret del món es digués Solsona, perquè ens hi poguéssim agermanar».

–I què?

–No n'hi ha cap.

–Ni tan sols per la filipina selva, tal com apuntava l'enciclopèdia Espasa?

–Ni a Filipines. I això demostra que sempre hem estat tancats. Hem tingut sempre males comunicacions.

–Però ara ens arranjen la carretera de Manresa, i ja ens han fet una variant.

–Sí –contesta–, pel 2.000 estarem ben comunicats, amb les carreteres transversals resoltes i les altres arranjades.

Diu que sí, que per a l'any 2.000 sí, però es queixa obertament del molt que s'ha hagut de reclamar per millorar el desastre dit carretera que fins fa res ens unia amb Manresa.

S'exclama: «i això que aquí mana Convergència i Unió!». Que és el mateix partit que mana a Barcelona; ja se sap. I això que ell mateix també està a l'Ajuntament per la llista de CiU..., però com a independent, com a home del Llumà, que a l'equip de govern de l'Ajuntament són quatre independents (Estany, Casserras, Camps, Salas) i tres homes de partit (Llumà, Ballabriga, Serra).

«Ja fa tres legislatures que estic a l'Ajuntament. Vaig començar amb la cartera d'Esports i he seguit amb la de Governació».

Diu que tota la vida ha viscut la política. «Amb tretze o catorze anys me n'anava a escoltar el Pallach a Pedralbes. Jo ja anava amb el Llumà. Repartíem el 'Cavall Fort', ens pasàvem fulls clandestins i ens recomanàvem lec-

Romà Salas defensa la gestió de Ramon Llumà i es confessa atret per la personalitat política de l'alcalde
A la foto podem veure el regidor de Governació a la vora dels seus companys d'equip municipal, Manel Casserras, Joan Serra (diputat al Parlament), Pere Camps i Jordi Estany. A la imatge apareix també el president del Consell Comarcal, Francesc Xavier Ballabriga, que observa atentament la forma com Llumà xerra amb un mig tapat Jordi Pujol, president de la Generalitat de Catalunya (foto: Resol)

tures. Amb el Llumà fèiem excursions. Encara en temps de Franco vaig conèixer Jordi Pujol en un acte al cine París. Llumà, en canvi, ja havia visitat el futur president quan aquest estava a la presó».

Explica que durant un temps va ser l'home d'Esquerra Republicana a Solsona. «Coneixia Víctor Torres i m'enviaven propaganda a la botiga d'esports que l'any 1.979 vaig obrir al carrer Castell. Per a la tercera legislatura municipal m'anava a presentar per Esquerra Republicana de Catalunya però Llumà –que té molta visió política– em va cridar. Jo vaig anar a la llista de Convergència i Unió i Esquerra Republicana va treure dos regidors, Josep Vila i Josep Vilaseca».

«A partir d'aquell moment mai no he demanat ni un càrrec ni un lloc de llista al Llumà. Sempre m'he posat al seu servei».

A Salas li pregunto pels companys de govern, i llavors es posa a exercir de diplomàtic... O sigui que tots els qui manen són bons minyons, tret de Manel Casserras, que encara és més bon minyó que els altres: «Casserras va ser el regidor més jove amb l'alcalde Serra Forn i ara és el més gran amb Llumà. Jo crec que el Manel sempre hi hauria de ser, a l'Ajuntament.

Hauria de ser un regidor perpetu, perquè és un home entregat a la qüestió de les pedres, dels racons...».

De seguida li demano per Llumà, i diu que «el gran problema de l'oposició és que voldrien un Llumà corrupte, però si una virtut té Ramon Llumà, és la seva total honradesa». I la seva tossuderia?, afegeixo, per si això és també una virtut. «Sí», fa Salas, «quan van enquistar la carretera de Bassella, Llumà es va entestar en no deixar tallar els plàtans que hi ha prop del Ferrer del Pla. I els plataners segueixen en peu, i no fan cap nosa a ningú».

A les darreres eleccions, a l'Ajuntament hi van entrar quatre partits que aviat van passar a l'oposició: el Partit Popular, el Partit Socialista de Catalunya, el Fòrum i la Unió de Municipis del Solsonès. El regidor d'aquest últim partit (Ramon Navès) ha acabat pactant amb l'equip de CiU.

«A Solsona l'oposició fa front comú en una oposició anti-Llumà. No fan la baixada amb l'Ajuntament, i a mi em sembla que això demostra que no coneixen la forma de vida de la gent del poble, perquè les tradicions s'han de respectar, i és sagrat que els regidors pugin i baixin per Corpus i per la Festa Major, ben ves-

Els agents de la Policia Local de Solsona amb el regidor de Governació i l'alcalde Llumà

tits i encorbatats».

Diu que durant la seva vida ha vist tres alcaldes a Solsona i que sempre ho ha vist fer així. Li demano si la seguretat de la vila és un valor tan estable com la tradició i em respon que sí, que Solsona és una ciutat segura.

Deu ser més segura ara que no pas en l'època en què els hostalers van muntar patrulles nocturnes per vigilar els seus negocis. Fa sis anys, més o menys. Un grup de joves robaven sense deturador. Un dia se sabia qui havia fet el robatori, la guàrdia civil n'agafava un i l'endemà el jutge el tornava a deixar en llibertat.

En l'època en què el jutjat era a la Seu es va posar de moda la frase: «ha tornat abans el delinqüent que la parella de la guàrdia civil que l'ha portat a la Seu».

El cap visible de la colla era Francisco Fernández, més conegut amb el sobrenom d'Ico.

Es veu que l'autèntica carrera de Fernández comença el dia que el van ingressar a la presó de Lleida. Romà Salas diu que allí el van 'licenciar'. «Allí va conèixer el Vaquilla i companyia i li van ensenyar el que no sabia».

El fet és que Francisco Fernández i Romà Salas van acabar essent molt amics.

Va ser una amistat forjada a còpia d'anys.

A les tres de la matinada

Sonava el telèfon a les tres de la matinada. En Fernández tornava a estar pres al calabós municipal. Problemes, crits...

Fernández estava enganxat a l'heroïna. «Els seus braços feien terror. De dalt a baix hi havia una sola cicatriu». S'autolesionava. Solsona tenia una dotació de sis policies locals. Havia passat el temps de l'Eladio i el Pilar. Amb dos homes no n'hi havia prou per vigilar el poble.

Però els habitants no estaven tranquils. Hi havia robatoris. Agafaven algun presumpte implicat. L'endemà ja estava lliure. «Com pot ser?», s'exclamava la gent. «Amb vint duros a la cartera, sense proves, què hi puc fer», podia defensar-se qualsevol jutge solvent.

Hi havia problemes a la clínica. Pastilles, substàncies estupefahents. Sonava el telèfon del conseller Salas. I cap a la clínica, cap al calabós: «mira, Francisco, que això no pot ser».

Això i, després, un altre robatori. La gent del poble s'esparverava. Devien aturar l'alcalde al mig del carrer. La cosa es debatia als plens. «Total, si la guàrdia civil i els jutges no hi poden fer res, nosaltres desterrem el noi que provoca els conflictes».

Reunió del Ple municipal a les dependències de l'Ajuntament provisional, ubicat al Casal de Cultura (1.993)

A primer terme, Francesc Riu, de Fòrum, i a la vora, Xavier Vilaseca i Joan Subirà, del PSC, Romà Salas, Francesc Xavier Ballabriga, Joan Serra, i Jordi Estany, de l'equip de govern de Convergència i Unió. També a primer pla, Joan Viladrich, del PP. Presideix el Ple, l'alcalde Ramon Llumà. No surten a la foto Manel Casserras, Pere Camps, Josep Terricabres, i Ramon Navès; els dos primers perquè queden tapats, i els dos segons per absència (arxiu Resol)

Llumà surt a la ràdio. Les seves paraules apareixen als diaris. Terrabastall informatiu. El governador civil diu que això no pot ser. Ni somatén ni desterrament. La justícia la dicta el jutge, sentència el governador civil. L'alcalde insisteix. Més ràdio i més tele.

Francisco Fernández contraataca. La seva veu també creua el cel per les ones de ràdio. Apel·la a la legalitat vigent. Se sap l'article del codi que el defensa. Després de l'aldarull torna la calma. I després, una altra ventada. Telefonada a la casa del conseller. «Què passa ara?, mira que això no pot ser». Fernández una altra vegada. Debat, diàleg i xerrada. Total, que el regidor i el presumpte delinqüent van acabar amics. Francisco Fernández esperava que un client sortís de La Clau per entrar ell i demanar consell al regidor de governació.

«I si provessis la desintoxicació i la rehabilitació?», preguntava Salas. De primer, res. Després, la cosa ja era escoltada. Al final, Fernández va acceptar. L'Ajuntament li va pagar vuit mesos d'estada a un centre de rehabilitació de toxicòmans, a Soria. Trenta-cinc mil pessetes al mes. L'assistent social de l'Ajuntament, Carme Colilles, anava trucant a Soria. «Tot va bé». Tot va anar bé fins que uns amics van compartir un *canuto* amb Fernández. El van expulsar abans d'acabar els vuit mesos.

Torna. Més xerrades. L'Ajuntament li paga un altre ingrés. Ara a Igualada. Teràpia a base de pregàries. Al cap d'un mes, Fernández se'n va, fart de tant resar. Torna. Més xerrades. Ara l'ingrés és al Patriarca. Última oportunitat. L'Ajuntament només paga tres mesos. Després, res. Comença un periple: València, Úbeda... Carme Colilles informa: tot va bé. Entremig, un gran drama familiar. Els pares i el germà de Fernández moren en accident de trànsit. Salas troba Fernández destrossat. Després continua l'aventura al Patriarca. El porten a França i se li perd la pista fins que uns policies el detenen a Màlaga. No anava documentat. Li miren l'història. Té pendent un judici i està reclamat. Furgó blindat i cap a Lleida. Jutjat i condemnat. Set mesos de presó en un moment en què potser –potser– ja s'havia recuperat de la toxicomania. Passem a l'any 1.993. Presó de maig a Nadal. Després diuen que el van veure a Solsona, però vist i no vist, no se sabia on parava. Ara ja es torna a saber: està al Patriarca.

La història de Francisco Fernández ha marcat Salas. «Viure un problema de drogues t'ajuda, a nivell familiar». A cada trucada nocturna els seus fills podien entendre millor el perquè d'una prohibició. La droga és una temptació. A l'època de Salas, en canvi, les temptacions eren unes altres. Un dia va sentir un home que

El Pont de Solsona, amb la casa de cal 'Silo', l'àbsis de la catedral i les façanes del Portal, al fons
 El Pont s'ha convertit en símbol de la frontera entre l'eixample urbanístic dels 70 i el casc antic

buscava un aprenent. «Jo mateix», va dir, i ja va quedar llogat a l'empresa dels que van assetjar Solsona i comarca durant els darrers anys de la dècada dels 50 en busca de petroli. Salas tenia 12 anys.

Treballant pels del petroli, Salas va conèixer estrangers de tota mena i tota mida i es va fer amic d'un anglès que era acabat de casar. Aquest home, que es deia Roy, va ensenyar a dibuixar al jove *pinche* que rentava les fotografies i que anava a comprar el cafè i el sucre; i així, quan es va estrenar l'Escola de Formació Professional nocturna, branca delineació, Salas ja duia aventatge sobre la resta de companys.

Els estrangers van tirar la tovallola i van deixar els forats d'Ogern i les prospeccions de Puig-reig i van oferir al jove Salas un lloc d'enrolament, però Salas encara no tenia l'edat per decidir per ell mateix, i els pares ho van fer per ell: s'havia de quedar a Solsona.

Durant 21 anys va treballar de deliniant a cal Moreno..., fins que va muntar la ferreteria La Clau.

Jaume Portís

Marxo pel Pont, i precisament per damunt del pont va ara aquest home que més que un home és un mag. Si n'és, de mag, que, per exemple, té el costum de convertir, segons que assegura, dues-centes pessetes en quatre-centes, en la mateixa estona que els altres «se les gasten al cafè». I, per més exemple, és capaç de resoldre, enriolat, la suma impossible de tres números idèntics (no és el 4), que sumats fan 12. (La solució la trobareu a la fi d'aquest text).

Es nota que li agrada això de la màgia. De primer, Jaume Portís lloa les virtuds de la sagacitat econòmica; per entremig saluda una noia; i en acabat llança una endevinalla de TBO per veure si l'interlocutor és intel·ligent. Sempre li surt alguna endevinalla. En té moltes al cap. I si l'interlocutor no li pesca la solució, ell té l'oportunitat de tornar a somriure, a pler, satisfet.

«Jo sóc capaç de separar l'aigua del vi. Ho sap fer, vostè, això? El que sent. Si vostè tira aigua dins un vas de vi, a vostè se li barrejarà,